

Rapport från ESCAP i Helsingfors 2011.

ESCAPs kongress var i år i vårt grannland Finland och hade samlat 1200 deltagare från 54 länder. Arrangörerna hade komponerat ett brett program där forskare och kliniker kunde mötas.

Eftersom jag behandlar en flicka med selektiv mutism så var jag glad att det fanns ett seminarium som handlade om just detta ovanliga tillstånd. Beate Örbeck och Hanne Kristensen från Norge presenterade en lovande behandlingsstudie. Huvudlinjerna i den framgångsrika behandlingen var psykoedukation, defokuserad kommunikation och "stimulus fading". Defokuserad kommunikation innebär att man börjar med att prata med barnet på barnets villkor. Man uppehåller dialogen men gör det försiktigt och undviker att till en början prata direkt till barnen. "Stimulus fading" innebär att man tränar barnet att prata men under trygga förhållanden. Man börjar försiktig t.ex. ber man barnet läsa något enkelt medan terapeuten befinner sig utom synhåll och sedan ökar man svårighetsgraderna tills barnen i slutet av behandlingen kan prata inför andra, helt i klassen. Utmaningen vid behandling av selektiv mutism är att barnets tystnad väcker väldigt starka känslor i omgivningen. Det blir lätt spekulat om att barnet varit utsatt för övergrepp eller liknande händelser. Om barnet väljer att prata med en utvald lärare kan det också skapa avundsjuka hos de lärare som barnet inte pratar med. Då behandlingen tar lång tid och resultaten ofta låter vänta på sig så måste man ha stort tålamod och inte ge upp.

Mycket av det man lyssnar på under en kongress är sådant som bekräftar det man redan vet men ibland hör man något nytt som får en att tänka i andra banor. Jag var på två seminarier om anorexi som verkligen var matnyttiga. Vid det första seminariet pratade Elisabeth Wentz från Göteborg och Maria Råstam från Lund. De redovisade data från 18 årsuppföljningen av 51 patienter med Anorexia och 51 matchade kontroller. Imponerande är att man lyckas följa upp alla 102 personerna speciellt då har man använt relativt omfattande frågeformulär och testningar. Vid 18 års, de var då 34 år, uppföljning kunde man se att 78 % av anorexipatienterna hade tillfrisknat och mårde bra. De hade ingen överrepresentation av somatiska problem däremot var 25 % av anorexipatienterna sjukpensionerade. I kontrollgruppen hade ingen sjukpension. Man såg också att det fanns en överrepresentation av autistiska symptom hos anorexipatienterna. Här var budskapet att man det är bra att tänka på detta speciellt vid svårbehandlade patienter. Här tänkte jag på en flicka som varit sjuk flera år. Hon fungerar bra och går upp i vikt när hon ligger inne på avdelningen men går ner i vikt och får mer ångest så fort som hon skrivs ut. Kanske att man då tappar den ordning och struktur och framförhållning som finns på avdelningen och som fungerar bra för de med autistiska svårigheter.

En tysk forskargrupp under ledning av Beate Herpertz-Dahlman visade MR bilder på svältande flickor. Man kunde med lätthet se hur den grå hjärnvävnaden i cortex hade minskat när patienterna svälte och hur det normaliserades när de förbättrades. Man kunde följa detta förlopp väldigt tydligt hos en flicka som fick ett återfall och där man såg hur hjärnvävnaden först normaliserades för att sedan åter minskade när hon återinsjuknade. En reflektion var det kan vara svårt att bedriva intensiv psykoterapi under sådana omständigheter. Man såg att det fanns en tydlig korrelation mellan BMI och tjockleken på cortex, ju lägre BMI desto tunnare cortex och vice versa. En annan intressant sak var sambandet mellan nivåerna av leptin, minne och aktivitet. Hos personer kunde man se att det fanns ett samband mellan låga halter av leptin och minnessvårigheter. Hos knock-out möss som saknar leptin kunde man se att de sprang tills de dog om man inte tillförde leptin. I studier av patienter med anorexi såg man att de hade lägre halter av leptin. Detta kan vara en bidragande orsak

till deras höga aktivitetsnivå. Viktigt att tänka på så man inte tror att patienterna vill lura en när de rör sig för mycket och kanske i smyg.

Det var också en intressant diskussion om DSM -5 och ID 10 där Sir Michael Rutter presenterad tankegångar inför DSM-5. I grunden såg han svårigheter i all diagnostik. Det finns för många underkategorier och som går in i varandra. Det blir därför svårt att prata om comorbiditet. Han hade sedan flera förslag och för vidare läsning hänvisar jag till hans artikel: Rutter, M. (2011), Research Review: Child psychiatric diagnosis and classification: concepts, findings, challenges and potential. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 52: 647–660. doi: 10.1111/j.1469-7610.2011.02367.x

Slutligen var jag på ett seminarium som ESCAPs nyvalde ordförande Ruud Minderaa höll i. Seminariet handlade om hur vi samlar in evidensbaserad kunskap och hur man delar den med andra. Ordförande betonade att ESCAP ser ett stort värde i att detta utvecklas. Det var därför ett extra roligt att höra Peter Engelsöy, verksamhetschef, i Stockholm, redogöra för BUPs Stockholm stora arbete med att först engagera personalen och sedan organisera kliniken i att samla in evidensbaserad kunskap. Detta har resulterat i en bok som snart kommer ut på nätet i PDF-fil format. Peters framställning väckte stort intresse och många följdfrågor. Peter fick bla en fråga om Stockholms arbete väckt avundsjuka i övriga landet. Här kunde han dock berätta att det i stället väckt ett stort intresse och vilja att ta del av materialet, något som jag kunde instämma i. För övrigt kommer nästa BUP kongress våren 2012 att vara i Stockholm och där man kommer att presentera sitt arbete

Jag deltog också i ESCAPs årsmöte som representant för Sverige. En ny styrelse valdes och där invaldes Carl-Göran Svedin från Linköping. Vi röstade om vem som skall arrangera ESCAP kongressen 2017 och där vann Schweiz (Geneve) i hård konkurrens med Holland. Nästa ESCAP blir i Dublin 2013 och därefter Madrid 2015.

Lars Joelsson vice ordförande i SFUP

Maria och Elisabeth i Helsingfors stadshus efter väl förrättat värv

Peter berättar om arbetet med de nya riktlinjerna

Röstning på årsmötet

ESCAPs nyvalde ordförande Ruud Minderaa